

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Державний заклад

**ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО**

**НЕРУБАЙСЬКИЙ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНИЙ КОМПЛЕКС
«ШКОЛА-ГІМНАЗІЯ»**

**МОДЕРНІЗАЦІЯ
ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В
СУЧАСНИХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ**

Збірник наукових праць

Одеса – 2022

УДК 371

ББК 74

Рекомендовано Вченою Радою
Державного закладу
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К.Д. УШИНСЬКОГО»
Протокол № 9 від 25 лютого 2022 р.

Рецензенти:

Доктор педагогічних наук, професор кафедри дошкільної педагогіки
Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського» Олексій Анатолійович Листопад

Доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки Одеського
національного університету імені І.І. Мечникова Ірина Петрівна Анненкова

Модернізація освітнього процесу в сучасних закладах освіти : збірник
наукових праць / редкол. О. Я. Чебикін та ін. Одеса: Університет
Ушинського, 2022. 190 с.

© Кафедра педагогіки
Університету Ушинського, 2022
© ЗЗСО І-ІІІ ступенів Нерубайський НВК «школа-гімназія»
Нерубайської сільської ради, 2022

3. Дистанційне навчання як сучасна освітня технологія [електронний ресурс] : матеріали міжвузівського вебінару (м. Вінниця, 31 березня 2017 р.). Вінниця : ВТЕІ КНТЕУ, 2017. 102 с.

4. Моїсєєва Ю.Ю. Дистанційне навчання: інноваційна форма вищої освіти [електронний ресурс]. Режим доступу: <http://ea.donntu.edu.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/7639/1/1.pdf>

5. Сайт Українського центра дистанційного навчання: www.distance-learning.com.ua

6. Воронкін О.С. Організація дистанційних технологій навчання на основі комп'ютерних інформаційних систем вищих навчальних закладів України [електронний ресурс]. Режим доступу:

<http://www.nbu.gov.ua/ejournals/vsunud/2009-6E/09vosnzu.htm>.

7. Дистанційна освіта: плюси та мінуси [електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.osvita.org.ua/distance/articles/18/>.

8. Положення про дистанційне навчання // Наказ МОН України № 466 від 25.04.2013 р. (із змінами згідно з наказами МОН № 660 від 01.06.2013, № 761 від 14.07.2015) // https://osvita.ua/legislation/Dist_osv/2999/

9. Бисага Ю.М. Роль і місце дистанційного навчання серед інноваційних моделей організації навчального процесу. Харків : Нац. юрид. акад. 2011. С. 83–85.

ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ МЕТОДІВ ІНТЕГРОВАНОГО НАВЧАННЯ У СУЧАСНІЙ ОСВІТІ

О.П.Ноздра,

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри педагогіки

Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Ю. Камбур,

здобувач вищої освіти факультету іноземних мов

ДЗ «Південноукраїнський національний

педагогічний університет імені К.Д.Ушинського»

Анотація. У статті висвітлено основні аспекти інтегрованого навчання у сучасній загальній освіті. Розглядається його значущість у формуванні цілісного образу світу дитини. Також розкриваються основні форми, принципи та методи інтегрованого навчання сьогодення.

Ключові слова: інтеграція, інтегративне навчання, форми, принципи та методи інтегрованого навчання.

Година роботи навчить більше, ніж день пояснень.

Жан-Жак Руссо.

Актуальність дослідження. Інтерактивні методи навчання є актуальним засобом роботи викладача в аудиторії, тренера в групі та педагога в будь-якому освітньому закладі. Інтерактивні методи навчання, на відміну від традиційних, базуються на активній взаємодії учасників навчального процесу, при цьому основна увага надається взаємодії слухачів між собою. Такий підхід дозволяє активізувати навчальний процес, зробити його більш цікавим для учасників[1].

Інтеграційні процеси в освіті тривають. Влучно було зазначено І. Підласим: «Можна бездумно тужити за втраченими ідеалами, скаржитись на падіння духовності та вихованості, втрату людяності й моральності, загалом на життя та зовсім незвичну школу, але хід подій вже не повернути. Погрожувати поїздові, що стрімко віддаляється від перону, дозволено лише дітям» [3].

Проблематикою використання сучасних методів та форм інтегрованого навчання в загальноосвітньому навчальному закладі займалися науковці Большакова І., М. Пристінська, які описали методи та форми, етапи та принципи, а також, загалом, проблеми та перспективи інтеграції в освіті сьогодення[2].

Інтеграція – загальний і багатогранний процес встановлення зв'язків між інформацією, знаннями, науками, а також забезпечення їх цілісності та єдиної структури.

Інтеграція характеризується формуванням цілісного образу світу дитини, за допомогою якого дитина усвідомлює своє істинне буття у світі[4].

У майбутньому особистості знадобляться такі навички як порівняння, зіставлення; повага та розуміння думок інших; прогнозування; оцінка суперечностей; вибір альтернативи; прийняття обґрунтованих рішень; висунення гіпотез; критичне мислення; донесення власної думки; узагальнення; вміння співпрацювати; логічне конструювання висловлювань; використання засвоєної інформації в нових ситуаціях.

Уміння вчитися впродовж життя – це здатність до пошуку та засвоєння нових знань, набуття нових вмінь і навичок, організації навчального процесу (власного і колективного), зокрема через ефективне керування ресурсами та інформаційними потоками, вміння визначати навчальні цілі та способи їх

досягнення, вибудувувати свою освітньо-професійну траєкторію, оцінювати власні результати навчання, навчатися впродовж життя [1].

Інтерактивні методи навчання – це спосіб взаємодії всіх учасників навчально-виховного процесу, під час якого слухачі перестають грати пасивну роль і активно долучаються до роботи.

Потрібно додати, що це також сукупність послідовних та взаємопов'язаних дій учителя й учня. Вони спрямовані на формування цілісної картини світу школяра на основі об'єднання навчального матеріалу з різних освітніх галузей (навчальних предметів).

Загалом, метою інтегрованого навчання є: досягнення якісної, конкурентоздатної освіти; активізація пізнавальної діяльності учнів на уроці; ефективна реалізація розвивально-виховних функцій навчання, створення оптимальних умов для розвитку мислення учнів у процесі вивчення загальноосвітніх предметів і предметів професійно – теоретичного циклу; формування в учнів цілісного уявлення про навколишній світ, системи знань і вмінь[2].

Поява інтегрованого навчання як інноваційного явища та впровадження його в педагогічну практику викликано нагальною потребою у формуванні інтегративного типу мислення у сьогodнішніх школярів для їх подальшої успішної адаптації та конкурентоздатності в сучасних умовах.

Загалом, передумовами застосування інтегрованого навчання у школі є те, що,

По-перше, традиційна «монологічна» система в освіті втратила свою практичну ефективність[1].

По-друге, в сучасній школі навчальні дисципліни часто мають «конкуруючий» характер – протистоять один одному, претендуючи на більшу значимість у порівнянні з іншими[2].

По-третє, кожна з шкільних дисциплін сама по собі має набір відомостей з певної галузі знань, тому не може претендувати на системний опис дійсності.

Науковці(О.Савченко, Большакова І.) зазначають різні підходи до організації інтегрованого навчання. Зокрема: мультидисциплінарний, міждисциплінарний, трансдисциплінарний.

Мультидисциплінарний полягає у тому, що вчитель орієнтується на певні навчальні предмети. Він інтегрує навчальний зміст з кількох предметів і при цьому не порушує цілісність самих навчальних дисциплін; інтеграція навчального матеріалу відбувається навколо певної теми.

А ось міждисциплінарний характеризується взаємопроникненням навчального матеріалу з різних навчальних предметів, є глибшим (наприклад,

вивчення навчального матеріалу кількох освітніх галузей може відбуватися в межах одного інтегрованого курсу), освітні галузі ідентифікуються.

Трансдисциплінарний – в його основі лежить розробка навчальної програми вчителями, спираючись на запити учнів або планування навчання на основі проектів; при такому підході вчителі формують наскрізні навички в реальному контексті, адже учні вирішують реальну проблему.

Незважаючи на деякі відмінності, три підходи мають на меті формування цілісної картини світу дитини. Наразі жодний з описаних підходів не визнано кращим і дискусії тривають, адже кожен має свої переваги та недоліки[1].

На основі цих підходів, Державного НУШ й освітніх програм, учитель може розробити інтегровану навчальну програму або використати подані ідеї для організації інтегрованого навчання у своєму класі[4].

Інтегрована освіта досить багатогранна та різноманітна. Інтеграція в шкільному навчанні реалізується як у межах окремого навчального предмету, так і між різними навчальними дисциплінами. Коли вчитель встановлює зв'язки між блоками навчальної інформації (чи окремими темами) у межах кожного навчального предмета, він реалізує внутрішньо-предметну інтеграцію. Якщо вчитель установлює зв'язки між окремими навчальними дисциплінами, він реалізує міжпредметну інтеграцію.

Спеціалісти визначають декілька видів інтеграції в навчанні.

По-перше, контент-орієнтовану інтеграцію, або інтеграцію на основі змісту навчальних предметів (її ще називають тематичною інтеграцією). Контент-орієнтована інтеграція навчальних предметів реалізується у формі тематичного навчання: це навчання на основі об'єднання навколо однієї теми знань з різних навчальних дисциплін.

По-друге, інтеграцію, орієнтовану на формування способів дій (інтеграція навичок). Інтеграція на рівні способів дій реалізується у межах навчальних предметів чи в процесі тематичного навчання. Учитель формує в учнів наскрізні уміння та ключові навички на більшості уроків у певний проміжок часу поступово ускладнюючи.

По-третє, інтеграцію на ціннісно-смысловому рівні (інтеграція перспектив). Інтеграція на ціннісно-смысловому рівні реалізується наскрізно на усіх навчальних дисциплінах[5].

У сучасному суспільстві запровадження новітніх технологій у сфері освіти неможливо уявити без використання комп'ютерної та іншої телекомунікаційної техніки, що вимагатиме внесення радикальних змін у процес підготовки їх користувачів для забезпечення фіксування, обробки, зберігання та передачі

інформації. Нові підходи до організації навчання потребують створення високоефективних управлінсько-інформаційних технологій, які значно підвищують роль використання інформаційних ресурсів у різних галузях діяльності суспільства[5].

Проаналізувавши досить об'ємну кількість інформації, ми хочемо виокремити роботу деяких педагогів, що використовують методи інтеграції у своєму навчанні за допомогою соц-мереж[3].

Нові підходи до організації навчання потребують створення високоефективних управлінсько-інформаційних технологій, які значно підвищують роль використання інформаційних ресурсів у різних галузях діяльності суспільства.

Спочатку ми планували навести приклади з креативними Instagram-сторінками українських вчителів. Однак виявилось, що вітчизняні педагоги, якщо й мають інста-блог, то переважно особистий. А ось розповідати про вчительські лайфхаки(поради), ділитись ідеями облаштування освітнього простору та методично вести блог, як це роблять найкращі інста-вчителів із США, вони поки не мають натхнення. Або... не знають, що можна стати зіркою Instagram, потроху публікуючи лайфхаки зі свого досвіду. Або шалені історії, емоції від перемог чи розчарувань, учнівські перли, мотиваційні картинки для вчителів та інші милі й цікаві дрібнички, які через креативний, творчий підхід до справи можуть зробити вчителя вкрай популярним у соц-мережах.

По-перше, хочемо акцентувати увагу на вчительці, яка надихає своєю працею колег- педагогів початкових класів.

Мова йде про блог викладачки Амбер (56 тисяч підписників), що наочно демонструє, як, лише за допомогою креативного підходу та корисних порад, можна створити й активно розвивати власний бренд. “Коник” цього інстаблогу – ідеї для оформлення класної кімнати та створення затишного освітнього простору. Амбер вміє надихати дітей і ділиться секретами творчого підходу в навчанні; любить майструвати разом з учнями та знає, як зацікавити їх читанням та спортом[3].

Під час проведення дослідження нас зацікавили уроки в реп-стилі. Вчитель початкової школи в Північній Кароліні, Майкл Боннер, спонукає хлопчиків та дівчаток до музичної творчості на уроках; надихає малечу тим, що, за його словами, «пробуджує запал у кожному — музикою». Уже кілька років поспіль Майкл Боннер записує зі школярами навчальні відео в стилі реп. Діти самі пишуть тексти та вигадують танцювальні рухи, а хтось у класі бере на себе роль відеооператора та знімає відео, інші – монтують його та роблять міні-кліп.

У Майкла багато надихаючих фото з учнями в інстаблозі, багато з них він доповнює цікавими висловлюваннями. Як от: «Нам треба створювати міцних дітей, а не ремонтувати зламаніх дорослих». Процес навчання в пана Боннера теж нестандартний – частенько проводить уроки на спортивному майданчику чи в парках, а коли викладає в класі, може стати на стіл та натхненно промовляти до учнів. Такі дії вчителя ми спостерігаємо у фільмі «Спілка мертвих поетів». Цей акаунт захоує всіх з перших постів[5].

Як сказав Олександр Бестужев: «Відкрита, чуйна душа – ось що по справжньому надихає в мистецтві» [3]. Про тонкощі мистецтва можна дізнатися з інста-блогу вчительки Дарсі Стоун. У блозі є покрокова інструкція, як намалювати з дітьми Санту чи Діда Мороза в стилі поп-арт, зробити своїми руками 3D-іграшку для ялинки чи ялинку з учнівських малюнків. Це небанальні кейси для уроків малювання, лайфхаки з креативної пластиліноліпки та виготовлення листівок. А ще тут можна знайти ідеї для оформлення класної кімнати. Тільки креатив та творчість[2].

Професія педагога є особливою. Учителі — це ті люди, які завжди перебувають у полі зору учнів, батьків, колег, виконуючи важливу соціальну місію.

Імідж — це своєрідний людський інструментарій, що допомагає вибудувати взаємини з навколишнім світом. Одне з головних завдань будь-якого педагога - вміння грамотно подати себе й бути прикладом для школярів. Важливу роль в досягненні цих завдань відіграє підібраний зі смаком одяг.

Вчителька з Флориди доводить, що одяг не впливає на рівень навчання дітей. «Шалена вчителька на шпильках», - так вона себе називає у своєму блозі. Стаж Джоанни Міллер — 23 роки, вона досі певна: вчителька має робити те, що підказує серце, носити те, що до душі. Джоанна не уявляє свого життя без роботи, дітлахів і... взуття на високих підборах. Пояснює: «Ідеї вчителя — наче туфлі. Їх не буває забагато!» Ця фраза стала девізом інста-блога панянки, яка фонтанує новими ідеями та із задоволенням ділиться ними з підписниками[5].

Наприклад, розповідає, як можна зробити дошку щоденних досягнень учнів за допомогою різнокольорових квадратиків-стікерів. Якщо діти виконали певне завдання, написане на папірці (наприклад: «У нашому класі не було відсутніх 4 дні поспіль»), один стікер зникає. Так триватиме, доки всі наліпки не зникнуть, а клас святкуватиме спільну перемогу.

Можна знайти ідеї класних експериментів та порад, як урізноманітнити уроки, використовуючи... їжу.

Наприклад, автор блога вчитель Кріс пояснює тему тектоніки за допомогою печива, маргарину та борошна, а процес формування рельєфу гір –

розплавлюючи жувальні цукерки над лабораторною спиртівкою. Учням цікаво на це дивитися та й матеріал запам'ятовується набагато краще.

Наступною популярною особистістю в соц-мережах є Мартіна Кахілл із Короладо. «Привити дітям любов до читання!» – ось її девіз[2].

Жінка любить готувати, читати Гаррі Поттера, італійську їжу, свого чоловіка та зелений колір – саме так описує свої вподобання в інстаблзі. А найбільша її пристрасть у роботі – прищеплювати любов до читання дітям. «Хочу, щоб школярі виходили з класу як читачі, а не як п'ятикласники, які вмюють (чи гірше – яких змушують) читати». Пані вчителька часто публікує в блзі цікаві добірки книг для класного куточка; розробляє вправи для розминки під час уроку та проводить міні-конкурси під час занять. Мартіна відмовилася від суворих шкільних правил і дає школярам змогу полюбити літературу всім серцем з раннього віку. Вона рекламує приголомшливі фотоприкладі.

Для вчителів іноземних мов ми рекомендуємо акаунт World Language Café, який став вірним помічником для викладачів англійської та іспанської мови. Тут є плани проведення уроків, хитрі поради для уваги, мотиваційні картинки та teacher-меми, навіть поради для підтримання психологічного та фізичного здоров'я вчителів.

Джордан Дунаган – вчителька прчаткових класів, ділиться креативними ідеями щодо проведення уроків, проводить яскраві проекти та вмє неймовірно круто облаштовувати класний простір [4].

Додає магії вчительській буденності інста-блог вчительки початкових класів – Емі, яка нараховує понад 70 тисяч підписників. Усе це завдяки «чарівницькому» підходу пані до шкільних справ: щодня вона намагається додати дрібку магії в учнівські будні: щоразу запозичує зі Світу Див для планів занять, антуражу в класі та шкільних проектів.

Розглянемо акаунт Бетані Гамфрі з Каліфорнії. Класна кімната Бетані Гамфрі — мрія кожного вчителя! Пані вчителька охоче ділиться детальними інструкціями дизайну з понад 140 тисячами підписників. А ще вона справжній фахівець у виготовленні саморобок з дітьми, плануванні нестандартних уроків.

Учні Бетані можуть сидіти не тільки за партами, а й на спеціальних пуфах чи боксах, м'яких килимках, що робить атмосферу занять невимушеною та спонукає до встановлення відносин довіри. Також в її інстаблзі багато «живих» відео з уроків[2].

Наприклад, українські вчителі-інстаблогери використовують інтерактивні ігри та вправи – метод “Іікрофон”, метод “Дебатів”, “Ланцюжок”. Діти разом із вихователем утворюють коло (метод «Мікрофон»). Передаючи один одному

імітований або іграшковий мікрофон, висловлюють свої думки на задану тему – запропоновані до розгляду питання чи проблеми. Висловлювання не обговорюються.

Метод “Дебатів” – висловлювання обговорюються: діти ставлять одне одному запитання, відповідають на них, шукаючи спосіб розв’язання проблеми удвох. Діти утворюють робочі пари та виконують запропоноване завдання.

Метод “Ланцюжок” – діти утворюють робочі пари, обговорюють завдання та вносять свої пропозиції в імітований ланцюжок – наприклад, у таблицю, де представлений хід казки у малюнках або умовних позначках, або самі утворюють «ланцюжок дій», «потяг» тощо.

Метод “Снігова куля” – діти об’єднуються у малі групи та обговорюють проблемне питання, ситуацію або виконують спільне завдання, домовившись про чітку послідовність дій кожного члена групи.

Метод “Синтез думок” – діти об’єднуються у малі групи, виконують певне завдання (наприклад, малюнок на аркуші паперу) та передають його в іншу групу, учасники якої доопрацьовують виконане завдання

Метод «Коло ідей» – кожний учасник або кожна група виконує однакове завдання – обдумує певне питання, а потім вносить свої пропозиції, ідеї тощо.

Висновки. Отже, впровадження в педагогічну практику інтегрованих методів навчання – перебудова процесу освіти. Методично правильна побудова та проведення інтегрованих уроків впливають на результативність процесу навчання: знання набувають якості, системності; уміння стають узагальненими, комплексними; посилюється світоглядна спрямованість пізнавальних інтересів учнів; ефективніше формуються їхні переконання.

Інтегровані уроки роблять навчальний процес по-справжньому цікавим. Цілеспрямовані та змістовні інтегровані заняття встановлюють міцні зв’язки між навчальними предметами, вносять новизну в систему навчання, допомагають учням зрозуміти важливість вивчення основ наук як єдиної системи знань.

Творчість, адаптивність, критичне мислення та співпраця – дуже цінні навички. Коли мова йде про набуття цих навичок у класі, інтегроване навчання є надзвичайно ефективним підходом, оскільки допомагає учням усвідомити важливу роль взаємодії один з одним у реальному житті.

Література

1. Большакова І., М. Пристінська. Інтегроване навчання: тематичний та діяльнісний підходи. Київ. 2005. С. 445.

2. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології. Київ: Академвидав, 2004. 499 с.

3. Іванчук М. Інтегрований урок як специфічна форма організації навчання // *Початкова школа*. 2004р. №5. С.10-13.
4. Інтерактивні методи навчання : навч. посібник / За ред. П. Шевчук, П.Фенрих.Київ : Освіта, 2005. С. 7 – 23.
- 5.Караяни А.Г. Активне методы социально-психологического обучения. Москва, 2003. С. 2 – 10.
6. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи. МОН 27.10. 2016 р. 44 с. <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkolacompressed.pdf>
7. Проект Нового Державного стандарту початкової загальної освіти. Всеукраїнська серпнева конференція 2017 р. 56 с. http://nus.org.ua/wpcontent/uploads/2017/08/NewSchool_Presentation-final_18-08-2017.pd
8. Савченко О. Я. Дидактика початкової школи: підручник для студентів пед. фак. Київ: 1997. 416 с.
- 9.Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання : науково-методичний посібник / За ред.О.І. Пометун, А.В. Пироженко. Київ : А.С.К., 2004. С. 8 – 24.
10. Осипенко С.І., Іванов А. В. Організація функціонального навчання у мережі навчально-методичних центрів цивільного захисту та безпеки життєдіяльності. Київ, 2007. 56 с.

ФОРМУВАННЯ КОНФЛІКТОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ

О.П.Ноздра,

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри педагогіки

Державного закладу «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

А.Штука,

здобувач вищої освіти факультету іноземних мов

ДЗ «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К.Д.Ушинського»

Анотація. В статті зазначено, що конфліктологічна культура майбутнього вчителя займає ключову позицію в ієрархії структури професійної